



PRIVACY CONCERNS OF PUBLIC EMPLOYEES ON THE INTERNET: A STUDY IN BURSA

DOI: 10.17261/Pressacademia.2015312984

Ali Acilar¹, Hakan Olgun², Aylin Gorur³

¹Bilecik Seyh Edebali University. ali.acilar@bilecik.edu.tr

²Bilecik Seyh Edebali University. hakan.olgun@bilecik.edu.tr

³Bursa Valiligi. aylin_nnn@hotmail.com

Keywords

Privacy, privacy concern,
Internet, public
employees.

ABSTRACT

The widespread use of computers and the Internet has provided many advantages to everyday life, but also created new opportunities for unethical and illegal acts. Today, online privacy is one of the main concerns of the Internet users. Therefore privacy issues on the internet have become an important topic in the literature. Even though there are significant numbers of articles which are the subject of privacy, a limited number of papers investigate online privacy issues in public sector. The main aim of this study is to explore online privacy concerns of public employees. For this reason a survey conducted among public employees of governorship of Bursa, one of the largest cities in Turkey, in 2014. The survey questionnaire is consisted of items to measure online privacy concerns and some demographic characteristics of study participants. The findings of this study suggest that the research participants have concerns (although not very high) in general related to the Internet use.

JEL Classification

J24, J45, J83

KAMU ÇALIŞANLARININ İNTERNET'TE MAHREMİYET KAYGISI: BURSA İLİNDE BİR ÇALIŞMA

Anahtar Kelimeler

Mahremiyet,
mahremiyet kaygısı,
İnternet, kamu
çalışanları.

ÖZET

Bilgisayarların ve İnternet'in geniş ölçüde kullanımı günlük hayatımızda birçok fayda sağlamış olmasına rağmen aynı zamanda etik olmayan ve yasa dışı uygulamalara da fırsat oluşturmuştur. Günümüzde çevrimiçi mahremiyet, İnternet kullanıcılarının önemli kaygılarından birisidir. Bu nedenle İnternet'te mahremiyet sorunları, literatürde önemli bir konu haline gelmiştir. Mahremiyeti konu edinen çok sayıda makale olmasına karşın, sınırlı sayıda çalışma kamu sektöründe çevrimiçi mahremiyeti konu edinmiştir. Bu araştırmanın temel amacı kamu çalışanlarının İnternet'te mahremiyet kaygısını araştırmaktır. Bu amaçla Türkiye'nin büyük şehirlerinden biri olan Bursa valiliğindeki kamu çalışanları ile 2014 yılı içerisinde bir anket yapılmıştır. Yapılan anket, çalışmaya katılanların İnternet'te mahremiyet kaygısını ölçmeye yönelik ve demografik özellikleri ile ilgili sorular içermektedir. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılanların İnternet'te mahremiyet ile ilgili endişelerinin olduğu (çok yüksek olmamakla birlikte) saptanmıştır.

JEL Sınıflandırması

J24, J45, J83

1. GİRİŞ

İçinde yaşadığımız bilgi çağının en kayda değer niteliklerinden biri, enformasyon teknolojilerinin sağladığı imkânlarla birlikte, bilgi akışının daha önce hiç olmadığı kadar yüksek bir hıza ve yaygınlığa ulaşmış olmasıdır. Ağ tabanlı bilgisayarlar, yazılım uygulamaları ve İnternet gibi muhtelif formlarda ortaya çıkan bu teknolojilerin ortak yönü, bir yandan kullanıcıları için büyük kolaylıklar sağlarken, diğer yandan pek çok risk faktörünü bünyelerinde barındırıyor olmalarıdır. Gerçekten de, e-posta yoluyla haberleşme veya çevrimiçi alışveriş gibi, zamandan ve mekândan tasarruf imkânı sağlayan bu teknolojiler, aynı zamanda bireylerin kişisel bilgilerinin de toplanması ve depolanmasını sağlamakta (Stanton & Stam, 2006: 63), bu ise, teknolojinin sağladığı konforla, bireylerin kendilerine ait bilgiler üzerinde sağlamak istedikleri denetim arasında muazzam bir gerilim yaratmaktadır (Lane, 2003: 185). Zira ağ tabanlı bilgi teknolojileri, bireyleri; diğer bireylerle, örgütlerle, hükümetlerle ve daha da önemlisi pek çok siber suçluyla sanal ortamda bir araya getirmekte (Stanton & Stam, 2006: 63), bu ise elde edilen kişisel bilgilerin suiistimal edilme riskini artırmaktadır (Agranoff, 2002: 3-4).

Buradan hareketle, sanal ortamda meydana gelen “kimlik hırsızlığı” gibi suçların, bireylerde, kendileriyle ilgili bilginin değerli olduğu ve bunun kötüye kullanımının menfi neticelere yol açacağı hususunda ciddi bir farkındalığa sebep olduğu belirtilmelidir (Stanton & Stam, 2006: 63-64). Sözelimi, Avrupa Birliği ülkelerini kapsayan bir çalışma, tüketicilerin %75’inin İnternet üzerinden ürün ve hizmet alabilmek için bazı kişisel bilgilerin paylaşımını modern dünyanın gereklerinden biri olarak gördüğünü, buna karşın yine aynı orana tekabül eden tüketicilerin, şirketlerin kendilerinden talep ettikleri kişisel bilgileri başka amaçlar için kullanabileceklerinden endişe duyduklarını ortaya koymuştur (Preibusch, 2013: 1133). ABD’de 1998 yılında yapılan başka bir çalışma, İnternet kullanıcılarının %87’sinin mahremiyetleri hususunda kaygılı olduklarını, çok kaygılı olanların oranının ise %56 olduğunu belirlemiştir, Kanada’da 2006 yılında yapılan bir araştırma ise, çevrimiçi kredi kartı kullanıcılarının yarısından fazlasının bu konuda ihtiyatlı davrandıklarını tespit etmiştir (Paine ve ark., 2007: 527). İşte bu kaygı; mahremiyet olgusunun son dönemlerde önemli bir kamusal mesele hâline gelmesinin en önde gelen sebebidir. Yıldız (2012) Marmara Üniversitesi’nde 230 öğrenci üzerinde yapmış olduğu çalışma sonucunda ankete katılan üniversite öğrencilerinin bilgi edinme ve bilgi paylaşımı konusunda sosyal platformu sıklıkla kullandıkları ve yaklaşık yarısının sosyal platformda hareket ederken mahremiyet kavramını referans almadığı saptanmıştır.

Mahremiyet kavramı, toplumlar arasında ve zaman içerisinde farklılık gösterebilmektedir. Çok anlamlılığı ve belirsizliği, mahremiyeti tanımlama girişimlerini zorlaştırmaktadır (Yüksel, 2009: 277). Mahremiyet ya da özel hayat, bireylerin yalnız kalabildikleri, arzu ettikleri gibi davranabildikleri, diğer birey ve gruplarla hangi mekân, zaman ve şartlarda, ne ölçüde ilişki ve iletişim kuracaklarına bizzat kendilerinin karar verebildikleri bir alanı ve bu alan üzerinde sahip oldukları hakkı ifade etmektedir (Yüksel, 2003: 182). “Mahremiyet, özgürlüğün gerçekleşmesi için gerekli bir hak niteliğindedir.” (Dedeoğlu, 2014: 5887). Fakat belirtilmelidir ki, bu hak, diğer birey ve grupları tamamen dışlamak ya da onlarla olan iletişimi tam anlamıyla kesmek anlamına gelmemektedir (Yüksel, 2003: 182). Şu hâlde mahremiyet, bireyin kendi hayatını ve hayatına ilişkin bilgileri, diğer bireylerle ne ölçüde

paylaşacağını belirleme hakkına sahip olduğunu ifade eden bir kavramdır (Yüksel, 2003: 182).

Bireylerin mahremiyetlerine ilişkin kaygıları, sahip oldukları özel bilgi ile kamuya ifşa ettikleri bilgi arasında cereyan eden diyalektik bir gerilimden kaynaklanmaktadır (Allen ve ark., 2007: 174). Bu gerilimin doğasını anlayabilmek için, Petronio'nun "İletişim Mahremiyet Yönetimi Teorisi"ne (Communication Privacy Management Theory) göz atmak iyi bir imkân sağlayabilir. Bu teoriye göre bireyler tabii olarak mahremiyete ihtiyaç duyarlar ve bilginin etrafına sınırlar öreerek; diğer bir deyişle mahremiyet kuralları belirleyerek, mahremiyet ile ifşaat arasındaki diyalektik gerilimi düzenleme arayışına girerler. Teorinin yaklaşımlarını birkaç madde hâlinde şu şekilde sıralamak mümkündür (Allen ve ark., 2007: 176-177): Birinci yaklaşım, bireyin yaptığı ifşaatları, benliğin kamuca bilinmeyen yönlerini ifşa etmek olarak tanımlar. Yaklaşımına göre, bireyler genellikle kendilerine ait özel bilgilerin kontrol hakkına sahip olduklarını varsayarlar. Bu tarz bilgiler; kimlik bilgilerini, sağlık hizmeti sunan profesyonellerle yapılan görüşmeleri, şahsi krizleri veya samimi ilişkileri ihtiva edebilir. İkinci yaklaşım, özel/shahsi olarak sahip olunan veya paylaşılan bilgi ile kamuya açık ya da kamuya paylaşılan bilgi arasında önemli bir sınırın varlığına vurgu yapar. İnsanlar neyi ifşa edip neyi saklayacaklarına, müzakere neticesinde ortaya çıkan veya hâlihazırda varlığını sürdüren verili bir mahremiyet kriteri bağlamında karar verirler. Üçüncü yaklaşıma göre, bireyler, sahip oldukları bilgi üzerindeki kontrol ellerinden alındığında mahremiyetleri ihlal edilmiş hissederler. Zira bu bilginin nasıl kullanılacağı konusunda potansiyel bir riskle yüzleştiklerinin farkına varırlar. Böyle bir mahremiyet ihlali, açık bir biçimde bireyin kimliğine zarar verme potansiyeli taşımaktadır. Dördüncü yaklaşıma göre, bireyler bilgi ifşa ettikleri zaman, diğerleri bu bilgiye ortak olurlar. Bu durum, bir dizi mahremiyet kuralının gelişmesine yol açar. Mahremiyet kuralları, bir ifşaatı kimin elde edeceğini, ifşaatın ne zaman, ne kadar ve nerede gerçekleşeceğini veya bir bireyin bilgiyi nasıl gizli tutacağı hususunu denetler. Beşinci yaklaşım ise, bireylerin, deneyimlemeyi arzuladıkları mahremiyet ve kamusalığın derecesiyle ilgili muhakemede bulunmaları durumunda ortaya çıkan diyalektik gerilimleri tanımlamaktadır. (Allen ve ark., 2007: 176-177)

Mahremiyete ve mahrem alanın kontrolüne ilişkin bu kavramsal çerçeve, bireylerin İnternet üzerinde mahremiyet ile ifşaat arasındaki diyalektik gerilimi giderme arayışı bağlamında, "çevrimiçi güven" kavramını ön plâna çıkarmaktadır. Bilhassa "çevrimiçi alışveriş" konusunda karşımıza çıkan "çevrimiçi güven" kavramı, İnternet üzerinden iletişime geçen taraflardan birinin, diğer tarafın davranışlarının öngörülebilir olduğuna dair inancını ifade etmektedir (Shankar, Urban & Sultan, 2002: 327). Ancak iki taraf arasındaki bu tarz bir güven unsurunun mahremiyeti koruyamayabileceğini de belirtmek gerekir. Zira pek çok durumda, İnternet üzerinden yapılan haberleşmenin, türlü sebeplerle üçüncü kişilerce izlenmesi/gözetlenmesi söz konusu olabilmektedir. Sözelimi, ABD'de yapılan araştırmalar, şirketlerin %75'inden fazlasının, çalışanlarının çevrimiçi yazışmalarını, gerek şirketin itibarını ve sırlarını muhafaza etmek, gerekse de çalışanların mesai saatlerini ve teknolojiyi şahsi kullanımlarına ayırmalarının önüne geçmek gibi gerekçelerle gözetim altında tuttıkları bilinmektedir (Sheriff & Ravishankar, 2012: 286-287).

Bu bağlamda, yapılan çalışma, bireylerin gerek haberleşme, gerekse de çevrimiçi alışveriş gibi alanlarda bilgi teknolojilerini kullanma alışkanlıklarını etkileyen bir husus olarak

“İnternet’te mahremiyet kaygısı”nı ele almakta ve Bursa valiliği kamu çalışanlarıyla bu çerçevede gerçekleştirilen bir alan araştırmasını ihtiva etmektedir.

Çalışmanın giriş bölümünden sonra, ikinci bölümde çalışmanın yöntemi, üçüncü bölümde elde edilen verilerin analizi ve dördüncü bölümde de elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak 2014 yılı Kasım ve Aralık aylarında Bursa valiliğinde çalışan 100 kamu personeline bir anket çalışması yapılmıştır. Cevaplanmayan soru sayısı çok olan bir anket geçersiz sayılarak 99 anket değerlendirilmiştir. Ankette bulunan mahremiyet kaygısı ile ilgili 16 ifade Buchanan ve ark. (2007) yapmış olduğu çalışmadan tercüme edilerek kullanılmıştır.

3. VERİLERİN ANALİZİ

3.1. Demografik Özellikler

Anket çalışmasına katılanlardan 46’sı (%46,46) bayan, 72’si (%72,72) evlidir ve çoğunluğu (%58,59) lisans mezunudur. Ankete katılanların en genci 22, en yaşlısı da 60 olup bu soruya 6 katılımcı cevap vermemiştir. Ankete katılanların büyük çoğunluğu (%91,92) İnternet’i 5 yıl veya daha uzun bir süredir kullandığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	%
Bayan	46	46,46
Erkek	53	53,54
Toplam	99	100,00
Medeni Durum		
Evli	72	72,72
Bekar	26	26,26
Diğer	1	0,01
Eğitim Durumu		
Ortaokul	2	2,02
Lise	15	15,15
Ön Lisans	15	15,15
Lisans	58	58,59
Yüksek Lisans	8	8,08
Boş	1	0,01
İnternet tecrübesi		
1-3 yıl arası	4	4,04
3-5 yıl arası	4	4,04
5 yıl veya daha fazla	91	91,92
Yaş		
Minimum	22	
Maksimum	60	
Ortalama	37,8	

3.2. Ankete Katılanların Sosyal Ağ Siteleri Kullanımı

Ankete katılanların 84’ü (%84,8) herhangi bir sosyal ağ sitesini kullandığını belirtmiştir. Herhangi bir sosyal ağ sitesini kullanan katılımcıların 40’ünün (%87) bayan, 44’ünün (%83)

erkek olduğu saptanmıştır. Bayan katılımcıların %87'si (40 kişi), erkek katılımcıların da %83'ü (44 kişi) herhangi bir sosyal ağ sitesi kullanmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2: Ankete Katılanların Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Durumu

		Cinsiyet		
		Bayan	Erkek	Toplam
Herhangi bir sosyal ağ sitesi kullanıyor musunuz?	Evet	40 (%87)	44 (%83)	84 (%84,8)
	Hayır	6 (%13)	9 (%17)	15 (%15,2)
	Toplam	46 (%100)	53 (%100)	99 (%100)

Katılımcıların kullandığı sosyal ağ siteleri dağılımı incelendiğinde en çok kullanıcı bulunan ilk üç sosyal sitesinin sırasıyla Facebook, Twitter ve Instagram olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %78,79'unun (78 kişi) Facebook, %42,42'sinin (42 kişi) Twitter ve %21,21'inin (21 kişi) Instagram kullandığı tespit edilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3: Ankete Katılanların Kullandığı Sosyal Ağ Sitelerinin Dağılımı

Sosyal Ağ Sitesi	n	%
Facebook	78	78,79
Twitter	42	42,42
Linkedin	8	8,08
Foursquare	9	9,09
Instagram	21	21,21
MySpace	4	4,04
Diğer	7	7,07

Herhangi bir sosyal ağ sitesi kullanan katılımcıların en fazla kullandığı sosyal ağ sitesi dağılımı Tablo 4'de sunulmuştur. Buna göre, katılımcıların en fazla kullandığı sosyal ağ sitesi Facebook'tur. Çalışmaya katılanlar içerisinde sosyal ağ kullananlardan %79,76'sı (67 kişi) en fazla Facebook'u kullandığını, %15,48'i (13 kişi) de Twitter kullandığını belirtmiştir. Bunlar içerisinde bazıları bu soruya birden fazla cevap vermiş olup; 6'sı Facebook ve Twitter'ı, biri WhatsApp ve Twitter'ı, biri Facebook ve Instagram'ı, birisi de Facebook, Twitter ve YouTube'u en fazla kullandığını belirtmiştir.

Tablo 4: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesi Dağılımı

Sosyal Ağ Sitesi	n	%
Facebook	67	79,76
Twitter	13	15,48

Not: Bu soruya 11 kişi cevap vermemiştir.

Katılımcıların çoğunluğu (%72,5), en fazla kullandığı sosyal ağ sitesinin 3 yıl veya daha fazla süredir üyesi olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesine Ne Zamandan Beri Üyesi Olduğu Dağılımı

Süre	n	%
1 yıldan az	5	6,25
1-3 yıl arası	17	21,25
3-5 yıl arası	22	27,50
5 yıl veya daha fazla	38	45,00
Toplam	80	100,00

Not: Bu soruya 4 kişi cevap vermemiştir.

Tablo 6'da ankete katılanların en fazla kullandığı sosyal ağ sitesini hangi sıklıkla kullandığı dağılımı sunulmuştur. Buna göre katılımcıların çoğunluğu yoğun olarak kabul edilebilecek bir şekilde sosyal ağ sitelerini kullanmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu en fazla kullandığı sosyal ağ sitesini fırsat bulduğunda veya günde birden fazla kez kullandığını belirtmiştir.

Tablo 6: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesini Hangi Sıklıkla Kullandığı Dağılımı

Sıklık	n	%
Fırsat bulduğum her an	24	30,00
Günde birden fazla kez	28	35,00
Günde bir kez	13	16,25
Haftada birden fazla kez	9	11,25
Haftada bir kez	1	1,25
Ayda birden fazla kez	3	3,75
Ayda bir kez	1	1,25
Yılda birden fazla kez	0	0,00
Yılda bir kez	1	1,25
Toplam	80	100,00

Not: Bu soruya 4 kişi cevap vermemiştir.

Katılımcıların çoğunluğu en fazla kullandığı sosyal ağ sitesinde bir günde ortalama en fazla 1 saate kadar zaman geçirdiğini belirtmiştir (Tablo 7).

Tablo 7: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesinde Bir Günde Ortalama Ne Kadar Zaman Geçirdiği Dağılımı

Süre	n	%
30 dakikadan az	26	33,33
30 dakika ile 1 saat arası	19	24,36
1-2 saat arası	15	19,23
2-3 saat arası	10	12,82
3-4 saat arası	2	2,56
4 saat ve daha fazla	6	7,69
Toplam	78	100,00

Not: Bu soruya 6 kişi cevap vermemiştir.

Tablo 8’de sunulan ankete katılanların en fazla kullandığı sosyal ağ sitesi profilindeki arkadaş sayısı dağılımına göre sosyal ağ sitesi profilinde 50 kişiden az arkadaşı olan 14 katılımcı, 300 veya daha fazla arkadaşı olan ise 16 katılımcı bulunmaktadır. Bu soruya 11 katılımcı cevap vermemiştir.

Tablo 8: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesi Profilindeki Arkadaş Sayısı Dağılımı

Arkadaş Sayısı	n	%
50 kişiden az	14	19,18
50-99 kişi arası	13	17,81
100-199 kişi arası	14	19,18
200-299 kişi arası	16	21,92
300 veya daha fazla	16	21,92
Toplam	73	100,00

Not: Bu soruya 11 kişi cevap vermemiştir.

Ankete katılanların en fazla kullandığı sosyal ağ sitesinde kendisi ile ilgili hangi bilgileri paylaşmak istemediği dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur. Buna göre sosyal ağ sitesi kullanan katılımcıların çoğunluğu ankette sıralananlar içerisinde telefon numarasını ve siyasi görüşünü paylaşmak istemediğini belirtmiştir. Bununla birlikte, sosyal ağ sitesi kullanan katılımcıların çoğunluğunun diğer bilgileri (gerçek ad ve soyadı, fotoğrafı, doğum tarihi, doğum yeri, ilişki durumu, e-posta adresi, eğitim bilgileri) paylaşmakta genel olarak bir sakınca görmediği anlaşılmaktadır.

Tablo 9: Ankete Katılanların En Fazla Kullandığı Sosyal Ağ Sitesinde Kendisi İle İlgili Hangi Bilgileri Paylaşmak İstemediği (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Bilgiler	n	%
Gerçek ad ve soyadınız	12	14,81
Fotoğrafınız	20	24,69
Doğum tarihiniz	22	27,16
Doğum yeriniz	9	11,11
Siyasi görüşünüz	51	62,96
İlişki durumunuz	15	18,52
E-posta adresiniz	33	40,74
Telefon numaranız	61	75,31
Eğitim bilgileriniz	7	8,64
Toplam	81	100,00

Not: Bu soruya 3 kişi cevap vermemiştir.

3.3. Ankete Katılanların İnternet'te Mahremiyet Kaygısı

Buchanan ve ark. (2007) yapmış olduğu çalışmadan tercüme edilen İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili 16 ifade 5'li Likert ölçeği kullanılarak (1: Hiç endişe duymam, 2:

endişe duymam, 3: kararsızım, 4: endişelenirim, 5: fazlasıyla endişelenirim) katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcıların İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili ifadelerle vermiş oldukları cevapların dağılımı Tablo 10'da sunulmuştur. 7, 11, 12, 13 ve 15. ifadeler hariç katılımcıların %50'sinden fazlası ilgili ifadeye karşılık endişelenirim veya fazlasıyla endişelenirim olarak cevaplamışlardır.

Tablo 10: Ankete Katılanların İnternet'te Mahremiyet Kaygısı İle İlgili İfadelere Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

	Hiç Endişe Duymam	Endişe Duymam	Kararsızım	Endişelenirim	Fazlasıyla Endişelenirim
A1) Genel olarak interneti kullanırken kişisel gizliliğinizle(mahremiyetinizle) ilgili olarak ne kadar endişelisiniz?	5 (%5,1)	19 (%19,2)	3 (%3,0)	56 (%56,6)	16 (%16,2)
A2) İnternetteki kuruluşların gerçekte iddia ettikleri kişiler olmadıkları hakkında endişe duyuyor musunuz?	0 (%0,0)	8 (%8,2)	21 (%21,6)	57 (%58,8)	11 (%11,3)
A3) İnternette alışveriş yaparken veya bir yere kayıt olurken çok fazla kişisel bilgi istenmesinden endişe duyar mısınız?	0 (%0,0)	10 (%10,2)	8 (%8,2)	47 (%48,0)	33 (%33,7)
A4) İnternette kimlik hırsızlığından endişe duyar mısınız?	1 (%1,0)	3 (%3,0)	9 (%9,1)	47 (%47,5)	39 (%39,4)
A5) İnternette bulunan kişilerin gerçekte farklı kişiler olduğu ile ilgili endişe duyar mısınız?	0 (%0,0)	7 (%7,1)	13 (%13,1)	58 (%58,6)	21 (%21,2)
A6) Eski kullanılmış bir bilgisayarda sizin hakkınızda bilgilerin bulunabileceğiyle ilgili endişe duyar mısınız?	3 (%3,0)	30 (%30,3)	10 (%10,1)	46 (%46,5)	10 (%10,1)
A7) Sizin sağlığınızla ilgili elektronik kayıtlara kimlerin ulaşabileceği ile ilgili endişe duyar mısınız?	6 (%6,1)	31 (%31,3)	16 (%16,2)	36 (%36,4)	10 (%10,1)
A8) İnternette yapmış olduklarınızla ilgili kişisel bilgilerinizi elde edebileceğinden endişe duyar mısınız?	2 (%2,0)	11 (%11,1)	13 (%13,1)	55 (%55,6)	18 (%18,2)
A9) İnternette bir şey almak için kredi kartınızı kullandığınızda, kredi kartı numaranızın başkaları tarafından ele geçirilebileceğinden endişe duyar mısınız?	1 (%1,0)	6 (%6,2)	6 (%6,2)	55 (%56,7)	29 (%29,9)
A10) İnternette bir şey almak için kredi kartınızı kullandığınızda, kredi kartınızdan farklı bir rakamın çekileceğinden endişe duyar mısınız?	4 (%4,0)	16 (%16,2)	14 (%14,1)	55 (%55,6)	10 (%10,1)
A11) Göndermiş olduğunuz bir e-postanın göndermiş olduğunuz kişinin yanında başka kişiler tarafından da okunabileceğinden endişe duyar mısınız?	7 (%7,1)	38 (%38,8)	12 (%12,2)	37 (%37,8)	4 (%4,1)
A12) Birisine gönderdiğiniz e-postanın uygunsuzca gönderdiğiniz kişi tarafından başkalarını gönderilmesinden endişe duyar mısınız?	9 (%9,3)	33 (%34,0)	17 (%17,5)	33 (%34,0)	5 (%5,2)
A13) Birisine gönderdiğiniz bir e-postanın çıktısının alınıp başka kişilerin görebileceği bir yere asılabileceğinden endişe duyar mısınız?	7 (%7,1)	41 (%41,8)	20 (%20,4)	25 (%25,5)	5 (%5,1)
A14) Sizin adınıza kayıtlı e-postadan bilgisayar virüsünün gönderilebileceğinden endişe duyar mısınız?	3 (%3,1)	18 (%18,4)	16 (%16,3)	44 (%44,9)	17 (%17,3)
A15) Almış olduğunuz bir e-postanın gerçekte başka birilerinden geldiğinden endişe duyar mısınız?	3 (%3,1)	26 (%26,5)	21 (%21,4)	40 (%40,8)	8 (%8,2)
A16) Görünüşte geçerli bir internet adresi içeren e-postanın sahte olabileceğinden endişe duyar mısınız?	3 (%3,2)	14 (%14,1)	17 (%17,2)	55 (%55,6)	10 (%10,1)

Katılımcıların İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili görüşlerinin ortalama ve standart sapması Tablo 11'de sunulmuştur. Buna göre, katılımcıların ortalama olarak en fazla "İnternette kimlik hırsızlığından" (A4, ortalama: 4,21, standart sapma: 0,81) ve en az da "birisine gönderilen bir e-postanın çıktısının alınıp başka kişilerin görebileceği bir yere

asilabileceğinden” (A13, ortalama: 2,80, standart sapma: 1,06) endişe duyduğu saptanmıştır. 11, 12 ve 13. ifadeler hariç katılımcıların diğer ifadelerle vermiş olduğu cevapların ortalaması 3’ün üzerindedir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında genel olarak İnternet’te mahremiyet ile ilgili endişelerinin olduğu (çok yüksek olmamakla birlikte) anlaşılmaktadır.

Tablo 11: Ankete Katılanların İnternet’te Mahremiyet Kaygısı İle İlgili Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapması

Sorular	Ortalama	Standart Sapma
A1) Genel olarak interneti kullanırken kişisel gizliliğinizle(mahremiyetinizle) ilgili olarak ne kadar endişelisiniz?	3,60	1,12
A2) İnternetteki kuruluşların gerçekte iddia ettikleri kişiler olmadıkları hakkında endişe duyuyor musunuz?	3,73	0,77
A3) İnternette alışveriş yaparken veya bir yere kayıt olurken çok fazla kişisel bilgi istenmesinden endişe duyar mısınız?	4,05	0,91
A4) İnternette kimlik hırsızlığından endişe duyar mısınız?	4,21	0,81
A5) İnternette bulunan kişilerin gerçekte farklı kişiler olduğu ile ilgili endişe duyar mısınız?	3,94	0,79
A6) Eski kullanılmış bir bilgisayarda sizin hakkınızda bilgilerin bulunabileceğiyle ilgili endişe duyar mısınız?	3,30	1,10
A7) Sizin sağlığınızla ilgili elektronik kayıtlara kimlerin ulaşabileceği ile ilgili endişe duyar mısınız?	3,13	1,15
A8) İnternette yapmış olduklarınızla ilgili kişisel bilgilerinizi elde edebileceğinden endişe duyar mısınız?	3,77	0,95
A9) İnternette bir şey almak için kredi kartınızı kullandığınızda, kredi kartı numaranızın başkaları tarafından ele geçirilebileceğinden endişe duyar mısınız?	4,08	0,84
A10) İnternette bir şey almak için kredi kartınızı kullandığınızda, kredi kartınızdan farklı bir rakamın çekileceğinden endişe duyar mısınız?	3,52	1,01
A11) Göndermiş olduğunuz bir e-postanın göndermiş olduğunuz kişinin yanında başka kişiler tarafından da okunabileceğinden endişe duyar mısınız?	2,93	1,11
A12) Birisine gönderdiğiniz e-postanın uygunsuzca gönderdiğiniz kişi tarafından başkalarını gönderilmesinden endişe duyar mısınız?	2,92	1,12
A13) Birisine gönderdiğiniz bir e-postanın çıktısının alınıp başka kişilerin görebileceği bir yere asılabileceğinden endişe duyar mısınız?	2,80	1,06
A14) Sizin adınıza kayıtlı e-postadan bilgisayar virüsünün gönderilebileceğinden endişe duyar mısınız?	3,55	1,08
A15) Almış olduğunuz bir e-postanın gerçekte başka birilerinden geldiğinden endişe duyar mısınız?	3,24	1,04
A16) Görünüşte geçerli bir internet adresi içeren e-postanın sahte olabileceğinden endişe duyar mısınız?	3,56	0,96

Ankete katılan bayan ve erkek katılımcıların İnternet’te mahremiyet kaygısı ile ilgili görüşlerinin arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak için T-testi kullanılmıştır. Tablo 11’de gösterilen T-testi sonuçlarına göre çalışmaya katılan bayan ve erkeklerin İnternet’te mahremiyet kaygısı ile ilgili görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Tablo 12: Ankete Katılan Bayan ve Erkek Katılımcıların İnternet'te Mahremiyet Kaygısı İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırması

Sorular	Bayan			Erkek			p
	n	Ortalama	Standart Sapma	n	Ortalama	Standart Sapma	
A1	46	3,652	1,215	53	3,547	1,048	0,645
A2	44	3,591	0,757	53	3,849	0,770	0,101
A3	45	4,089	0,996	53	4,019	0,843	0,707
A4	46	4,261	0,773	53	4,170	0,849	0,580
A5	46	4,022	0,745	53	3,868	0,833	0,338
A6	46	3,283	1,205	53	3,321	1,015	0,865
A7	46	3,109	1,233	53	3,151	1,081	0,856
A8	46	3,739	1,084	53	3,792	0,817	0,781
A9	45	4,222	0,670	52	3,962	0,949	0,127
A10	46	3,609	0,930	53	3,434	1,083	0,395
A11	45	2,889	1,153	53	2,962	1,073	0,745
A12	46	2,891	1,080	51	2,941	1,173	0,829
A13	45	2,956	1,086	53	2,660	1,037	0,173
A14	45	3,556	1,035	53	3,547	1,119	0,970
A15	46	3,348	1,037	52	3,154	1,036	0,358
A16	46	3,565	0,958	53	3,547	0,972	0,926

Ankete katılanların en fazla kullandıkları sosyal ağ sitesi kullanım düzeyleri ve yaşları ile İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde korelasyon olup olmadığını saptamak için korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 13). Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesine; ne zamandan beri üye olduğu (B2), bir günde ortalama geçirilen zaman (B3), profilindeki arkadaş sayısı (B4) yapılan ankette sıralı kategorik olduğu için Spearman korelasyon katsayısı, diğer değişkenler için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonuçlarına göre yaş ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında pozitif bir korelasyon olduğu, yaş değişkeni ile İnternet'te mahremiyet kaygısıyla ilgili A1, A2, A3, A4, A5, A6, A7 ($p < 0,01$), A11, A12 ($p < 0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır. Katılımcıların yaşı arttıkça İnternet'te mahremiyet kaygısının da arttığı saptanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesinin kullanım düzeyleri (ne zamandan beri üye olduğu, bir günde ortalama geçirilen zaman, profilindeki arkadaş sayısı) ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında genel olarak negatif bir korelasyon olduğu saptanmıştır. Katılımcıların tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesinin kullanımı ne kadar yoğunsa (üyelik süresi arttıkça, bir günde ortalama geçirilen zaman arttıkça, profilindeki arkadaş sayısı arttıkça) genel olarak İnternet'te mahremiyet kaygısının azaldığı söylenebilir.

Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesine ne zamandan beri üye olunduğu (B2) ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında genelde negatif bir korelasyon (A4, A5, A6 hariç) saptanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesinde bir günde ortalama geçirilen zaman (B3) ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında negatif korelasyon A1, A2, A3, A5, A6, A8 de tespit edilmiştir. Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesi profilindeki arkadaş sayısı (B4) ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında A4, A6, A10 hariç negatif korelasyon tespit edilmiştir. Fakat tespit edilen bu korelasyonlar istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 13: Korelasyon Analizi Sonuçları

	YAŞ	B2	B3	B4	A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10	A11	A12	A13	A14	A15	A16
YAŞ	1																			
B2	-,120	1																		
B3	-,089	,076	1																	
B4	-,200	,449**	,147	1																
A1	,487**	-,005	-,064	-,011	1															
A2	,593**	-,133	-,236	-,182	,707**	1														
A3	,674**	-,135	-,006	-,090	,710**	,674**	1													
A4	,638**	,065	,026	,075	,733**	,711**	,795**	1												
A5	,603**	,095	-,041	-,007	,684**	,737**	,730**	,806**	1											
A6	,406**	,207	-,036	,017	,528**	,482**	,625**	,629**	,631**	1										
A7	,364**	-,026	,031	-,182	,553**	,559**	,615**	,561**	,628**	,631**	1									
A8	,115	-,020	-,025	-,098	,256*	,205*	,267**	,291**	,335**	,215*	,498**	1								
A9	,188	-,107	,074	-,063	,334**	,135	,374**	,520**	,385**	,220*	,281**	,368**	1							
A10	,096	-,071	,085	,077	,113	-,002	,349**	,288**	,293**	,334**	,309**	,222*	,535**	1						
A11	,266*	-,083	,109	-,057	,191	,067	,231*	,281**	,279**	,256*	,412**	,357**	,382**	,445**	1					
A12	,223*	-,169	,136	-,192	,279**	,224*	,184	,341**	,368**	,306**	,376**	,295**	,394**	,419**	,643**	1				
A13	,141	-,095	,124	-,086	,215*	,222*	,132	,246*	,379**	,350**	,433**	,404**	,322**	,404**	,519**	,711**	1			
A14	,181	-,055	,111	-,138	,331**	,256*	,178	,299**	,192	,198	,277**	,348**	,376**	,187	,465**	,458**	,484**	1		
A15	,133	-,020	,081	-,055	,296**	,180	,172	,255*	,443**	,278**	,223*	,289**	,338**	,203*	,398**	,400**	,339**	,489**	1	
A16	,098	-,064	,087	-,074	,257*	,092	,284**	,423**	,406**	,264**	,257*	,480**	,406**	,300**	,327**	,298**	,330**	,440**	,534**	1

**: 0,01 düzeyinde anlamlı, *: 0,05 düzeyinde anlamlı

4. SONUÇ

Bu çalışma kapsamında Bursa valiliğinde çalışan 99 kamu personeli ile 2014 yılında yapılan bir anket çalışmasının sonuçları değerlendirilmiştir. Ankete katılanların büyük çoğunluğunun İnternet'i 5 yıl veya daha uzun bir süredir kullandığı ve en az bir sosyal ağ sitesine üye olduğu saptanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu yoğun olarak kabul edilebilecek bir şekilde sosyal ağ sitelerini kullanmaktadır.

Anket sonuçlarına göre, sosyal ağ sitesi kullanan katılımcıların çoğunluğunun sosyal ağ sitesi profilinde telefon numarasını ve siyasi görüşünü paylaşmak istemediği saptanmıştır. Bununla birlikte, sosyal ağ sitesi kullanan katılımcıların çoğunluğunun diğer bilgileri (gerçek ad ve soyadı, fotoğrafı, doğum tarihi, doğum yeri, ilişki durumu, e-posta adresi, eğitim bilgileri) paylaşmakta genel olarak bir sakınca görmediği anlaşılmaktadır. Katılımcıların İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili ifadelerle vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında genel olarak İnternet'te mahremiyet ile ilgili endişelerinin olduğu (çok yüksek olmamakla birlikte) anlaşılmaktadır.

Çalışmaya katılan bayan ve erkeklerin İnternet'te mahremiyet kaygısı ile ilgili görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Katılımcılar tarafından en fazla kullanılan sosyal ağ sitesinin kullanım düzeyleri (ne zamandan beri üye olunduğu, bir günde ortalama geçirilen zaman, profilindeki arkadaş sayısı) ile İnternet'te mahremiyet kaygısı arasında genel olarak negatif bir korelasyon olduğu (Fakat istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değil) saptanmıştır.

Her bilimsel çalışmanın olduğu gibi, yapılan bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada Bursa valiliğinde bulunan kamu personeli ile bir anket yapılmıştır. Bu nedenlerle, çalışmadan elde edilen sonuçların genellenmesi zordur. Gelecek çalışmalarda, konu ile ilgili daha geniş kapsamlı ve özel sektör ile karşılaştırmalı araştırmaların yapılması önerilebilir.

AÇIKLAMA: Bu makalenin ilk hali, 4-5 Haziran 2015 tarihlerinde Işık Üniversitesi'nin Şile, İstanbul'da düzenlediği Global İşletme Araştırmaları Kongresi'nde (GIAK-2015) bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

Agranoff, M. H. (2002), E-Mail: Balancing corporate assets and employee privacy. Herold (Ed.), The Privacy Papers: Managing Technology, Consumer, Employee, and Legislative Actions, New York: Auerbach Publications.

Allen, M. W., Coopman, S. J., Hart, J. L. & Walker, K. L. (2007), Workplace surveillance and managing privacy boundaries, Management Communication Quarterly, 21(2), 172-200.

Buchanan, T., Paine, C., Joinson, A. N. & Reips, U. (2007), Development of measures of online privacy concern and protection for use on the Internet. Journal of the American Society for Information Science and Technology, 58(2), 157-165.

- Dedeoğlu, S. G. (2014), Özgürlük, mahremiyet, demokrasinin değeri ve bilişim toplumunda maruz kaldığı tehditler, *Journal of Yasar University*, 9(34), 5887-5897.
- Lane, F. S. (2003). *The Naked Employee: How Technology is Compromising Workplace Privacy*. New York: AMACOM.
- Paine, C., Reips, U., Stieger, S., Joinson, A. & Buchanan, T. (2007), Internet users' perceptions of 'privacy concerns' and 'privacy actions', *International Journal of Human-Computer Studies*, 65, 526-536.
- Preibusch, S. (2013), Guide to measuring privacy concern: Review of survey and observational instruments, *International Journal of Human-Computer Studies*, 71, 1133-1143.
- Shankar, V., Urban, G. L. & Sultan, F. (2002), Online trust: A stakeholder perspective, concepts, implications, and future directions, *Journal of Strategic Information Systems*, 11, 325-344.
- Sheriff, A. M. & Ravishankar, G. (2012), The techniques and rationale of e-surveillance practices in organizations, *International Journal of Multidisciplinary Research*, 2(2), 281-290.
- Stanton, J. M. & Stam, K. R. (2006), *The Visible Employee*, Medford/New Jersey: Information Today, Inc.
- Yıldız, A. K. (2012), Sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi, *Bilgi Dünyası*, 13(2), 529-542.
- Yüksel, M. (2003), Mahremiyet hakkı ve sosyo-tarihsel gelişimi, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 58(1), 181-213.
- Yüksel, M. (2009), Mahremiyet hakkına ve bireysel özgürlüklere felsefi yaklaşımlar, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(1), 275-298.